

Warszawa, 19-07-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.815.26.2023.DB

Pan

Waldemar Buda

Minister Rozwoju i Technologii

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze!

Uprzejmie dziękuję za wyjaśnienia przekazane w piśmie z dnia 5 czerwca 2023 r. (znak: DAB-I.710.77.2023.ZK.1) w sprawie utworzenia ogólnopolskiej sieci tzw. komfortek, czyli pomieszczeń pielęgnacyjnych pozwalających na wykonywanie czynności higienicznych wobec osób z niepełnosprawnościami potrzebujących bardziej intensywnego wsparcia, a zwłaszcza korzystających ze środków chłonnych i cewników. W wyniku analizy projektu rozporządzenia, na które wskazał Pan Minister w swojej odpowiedzi¹, chciałbym zwrócić uwagę na kwestie, które w mojej ocenie wymagają uwzględnienia w projektowanym rozporządzeniu, aby zapewnić osobom z niepełnosprawnościami realną poprawę dostępności przestrzeni publicznej.

Zgodnie z projektowanym rozporządzeniem rozszerzeniu ma ulec katalog pomieszczeń higienicznosanitarnych o „pomieszczenia przeznaczone do przewijania

¹ Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, zwane dalej: „projektowanym rozporządzeniem”; dostępne pod adresem: <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12371900> [dostęp: 18 lipca 2023 r.].

dorosłych osób ze szczególnymi potrzebami², które będą wydzielane w budynkach przeznaczonych na potrzeby administracji publicznej o powierzchni użytkowej ponad 2000 m², budynkach przeznaczonych na potrzeby kultury, sportu, handlu, usług lub obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym lub lotniczym o powierzchni użytkowej ponad 10000 m², na stacjach paliw o powierzchni użytkowej ponad 300 m² zlokalizowanych przy autostradach lub drogach ekspresowych (o ile nie znajdują się na terenach zamkniętych) oraz w budynkach przeznaczanych na potrzeby opieki zdrowotnej³.

O ile z satysfakcją odnotowałem informację o utworzeniu katalogu podmiotów, na które przy projektowaniu budynków zostanie nałożony obowiązek zorganizowania komfortki, to budzi moją wątpliwość wskazany w projekcie limit powierzchni użytkowej, powyżej którego ten obowiązek się zaktualizuje. Dla porównania – w tym samym projekcie rozporządzenia wprowadza się obowiązek zorganizowania pokoi służących do karmienia i przewijania dzieci w przypadku każdego budynku gastronomii, handlu lub usług o powierzchni użytkowej powyżej 1000 m², a także stacji paliw o powierzchni użytkowej powyżej 100 m². Oznacza to, że – przykładowo – powierzchnia budynku galerii handlowej, w którym powinna powstać komfortka będzie musiała być aż dziesięciokrotnie większa niż budynku, w którym obowiązkowo będzie musiał zostać utworzony pokój przeznaczony do karmienia i przewijania dzieci. W mojej ocenie taka dysproporcja nie wydaje się uzasadniona.

Zwrócić należy również uwagę, że regulacja dotyczy wyłącznie nowoprojektowanych inwestycji budowlanych⁴ – powstaje zatem obawa, że w najbliższych latach liczba dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami pokoi, w których komfortowo będzie można przewinąć dorosłą osobę ze szczególnymi potrzebami, nie wzrośnie znacząco. Dostrzegam trudności związane z ewentualnym nałożeniem obowiązku utworzenia komfortek w istniejących już budynkach, niemniej

² § 1 pkt 6 projektowanego rozporządzenia.

³ § 1 pkt 7 projektowanego rozporządzenia.

⁴ Zgodnie z § 1 pkt 7 projektowanego rozporządzenia, obowiązek utworzenia komfortki nie będzie dotyczyć budynków, dla których przed dniem 1 stycznia 2024 r. została wydana decyzja o pozwoleniu na budowę albo zostało dokonane zgłoszenie budowy, do którego organ administracji architektoniczno-budowlanej nie wniósł sprzeciwu, lub zostało wydane zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu, o którym mowa w art. 30 ust. 5aa ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.

właściwym rozwiązaniem tej kwestii wydaje się wprowadzenie mechanizmów przejściowych w sytuacji, w której obiekt posiada pomieszczenie, które mogłoby (przy niewielkim nakładzie finansowym) stać się funkcjonującą komfortką. Możliwym rozwiązaniem byłoby również czasowe ograniczenie wyposażenia takiego pomieszczenia np. w leżankę (w tym składaną) i wyznaczenie okresu na pełne przystosowanie i wyposażenie komfortki w podnośnik i pozostałe konieczne do jej pełnego funkcjonowania elementy.

Ponadto moje wątpliwości budzi przepis regulujący charakterystykę takiego pomieszczenia – standard, jakiemu powinna odpowiadać „wzorcowa” komfortka przedstawiłem Panu Ministrowi w poprzednim piśmie w tej sprawie⁵. Podstawowym urządzeniem w takim pomieszczeniu powinna być leżanka o wymiarach zapewniających możliwość skorzystania z niej osobie dorosłej. Oprócz tego każde z takich pomieszczeń winno być wyposażone w podnośnik sufitowy lub jezdny, który umożliwi transport pomiędzy wózkiem a miejscem zmiany środków chłonnych. Równie ważnymi elementami są: dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami miska ustępowa, umywalka oraz duży kosz na odpady. Istotną kwestią jest także powierzchnia umożliwiająca swobodne poruszanie się osoby z niepełnosprawnością wraz z użytkowanym przez nią wózkiem oraz nawet dwóch osób asystujących, która została oszacowana na 12 m² (wymiaru min. 3x4 m).

Zgodnie z projektowanym rozporządzeniem, dla komfortki przewidziano minimalną powierzchnię użytkową 12 m² i szerokość co najmniej 3 metrów, co w istocie stanowi spełnienie postulatu strony społecznej. Jednakże projektowane rozporządzenie wskazuje jednocześnie, że takie pomieszczenie ma posiadać „wyposażenie umożliwiające przewinięcie dorosłej osoby ze szczególnymi potrzebami w pozycji leżącej”. Tak ogólna regulacja może sprawić, że za spełnienie warunku utworzenia komfortki będzie uważane dostawienie w toalecie dla osób z niepełnosprawnościami składanej leżanki. Bez szczegółowego określenia koniecznego wyposażenia niemożliwe wydaje się osiągnięcie dwóch podstawowych celów stawianych komfortkom – zapewnienia godnych warunków osobom ze szczególnymi potrzebami, jak też ochrony ich opiekunów przed niebezpieczeństwem kontuzji związanej z koniecznością dźwigania osoby, której asystują. O ile akceptowalne jest przyjęcie rozwiązania o możliwości lokowania komfortek zarówno w osobnych

⁵ Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 4 maja 2023 r., znak: XI.815.26.2023.DB.

pomieszczeniach, jak i w toaletach dla osób z niepełnosprawnościami, to jednak w każdym przypadku powinna ona być w pełni wyposażona w elementy wskazane wyżej.

Co równie istotne, projektowane rozporządzenie przewiduje konieczność zainstalowania w tego rodzaju pomieszczeniach umywalki, jednak wydaje się, że jeśli komfortka nie będzie usytuowana w toalecie dla osób z niepełnosprawnością, to przepisy nie będą gwarantować, że będzie wyposażona w miskę ustępową, która – zgodnie z postulatami strony społecznej – obowiązkowo powinna się w niej znaleźć. Zgodnie z uzasadnieniem projektu⁶, włączenie pomieszczeń służących przewijaniu dorosłych osób ze szczególnymi potrzebami do kategorii pomieszczeń higienicznosanitarnych oznacza, iż będą musiały spełnić warunki stawiane tym pomieszczeniom. Niemniej przepisy § 77 - 79 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2022 r. poz.1225, t.j.) wskazują wyłącznie na wymagania dotyczące m.in. wentylacji, szerokości drzwi czy też struktury powierzchni ścian i posadzki w pomieszczeniach higienicznosanitarnych. Biorąc to pod uwagę istnieje ryzyko, że komfortki umiejscowione poza toaletami nie będą wyposażone w miski ustępowe.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2023 r. poz. 1058, t.j.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o odniesienie się do podniesionych w niniejszym piśmie kwestii i uwzględnienie ich w trakcie prac nad projektem rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Łączę wyrazy szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości: _____

⁶ Uzasadnienie do projektowanego rozporządzenia, s. 14, dostępne pod adresem: <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12371900> [dostęp: 18 lipca 2023 r.].

- 1) **Pan Grzegorz Puda**, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej
- 2) **Pan Paweł Wdówik**, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
- 3) **Pan Paweł Olszewski**, Przewodniczący Komisji Infrastruktury Sejmu RP
- 4) **Pani Urszula Rusecka**, Przewodnicząca Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP
- 5) **Pan Jan Hamerski**, Przewodniczący Komisji Infrastruktury Senatu RP
- 6) **Pan Jan Filip Libicki**, Przewodniczący Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej Senatu RP